
[Home](#) / Uurimistöö kasulikkus

Uurimistöö kasulikkus

UURIMISTÖÖD – VÕLU VÕI VALU?

MAIRE SMIRNOV

Uurimistöö on üliõpilase töö, millega ta näitab oma oskusi ja teadmisi uurimusega iseseisvalt hakkama saamiseks. Käesolev artikkel aitab üliõpilastel mõista uurimistöö mõju isiklikule arengule. Probleem on esitatud uurimisküsimusena: kuidas toetab uurimistöö koostamine üliõpilase enesearengut? Töö eesmärgiks on välja selgitada ja anda analüüsiv ülevaade üliõpilase enesearengu toetamisest uurimistöö koostamisel, et mõista, kuidas üliõpilase eneseareng muutub uurimistööd tehes. Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuude abil. Valimisse kuulusid kaks bakalaureuseõppe lõpetanud andragoogi ja kaks magistriõppe lõpetanud andragoogi. Peamise tulemusena võib välja tuua, et intervjuueeritavad näevad uurimistöö koostamise positiivset mõju oma enesearengule ning teadvustavad oma arengut. Üliõpilased kogevad uurimistöö käigus väga erinevaid rolle ning need on kasulikud neile edasistes õpingutes. Üliõpilane tunnetab uurimistöö koostamise käigus iseseisvust ja kindlustunnet, mis võimaldab tal edasistes õpingutes ja sotsiaalses elus paremini toime tulla.

Võtmesõnad: uurimistöö, eneseareng, ülikool, andragoog

Sissejuhatus

Kõrgkooliõpingutes on uurimistöö saanud väga tavaliseks mõisteks ja loomulikuks osaks üliõpilase enesearengus ülikooli kontekstis. Uurimistöö on üliõpilase iseseisev töö (Krabi & Laherand, 2010), kuna selles protsessis tuleb üliõpilasel leida vajalikud oskused ja teadmised iseseisvalt. Üliõpilastööde eesmärgiks on nii üliõpilaste professionaalse arengu toetamine ja uue teadmise loomine (samas), mis võimaldab areneda nii erialases kui teistes ametivaldkondades.

Üliõpilaste uurimistööde eesmärk jagatakse kaheks: formaalseks ja sisuliseks. Üliõpilastööde formaalseks eesmärgiks on kvalifikatsiooni omandamine, sisuliseks eesmärgiks aga õppija kompetentsuse tõstmine (Krabi & Laherand, 2010). Uurimistöö koostamine nõuab üliõpilaselt eesmärgistatud, kavakindlat ning järjepidevat tegutsemist. Selle tulemusena arenevad tema isikuomadused, oskused ning kompetentsid.

Käesolevas töös on autor analüüsinud nii keskkoolide kui ka ülikoolide uurimistööde juhendeid. Selleks, et teemat paremini avada, lähtutakse üksnes ülikoolide juhenditest. Samuti tuginetakse teistele teaduslikku uurimist käsitletavatele teoreetilistele allikatele. Enim on autor toetunud kasvatuseteaduslike üliõpilastööde juhendile. Samuti toob autor välja uurimistööde eesmärgid ehk milline tähtsus neil töödel on ning seda nii ülikooli kui ka üliõpilase jaoks.

Uurimistöö probleem on esitatud küsimusena, kuidas toetab uurimistöö koostamine üliõpilase enesearengut. Töö eesmärk on analüüsiv ülevaade üliõpilase enesearengu toetamisest uurimistöö koostamisel.

Uurimistöö kui protsess

Protsessi all mõistab autor teekonda, mille üliõpilane iseseisvalt läbib ja jõuab tulemusteni. Uurimistöö protsess hõlmab endas teatud etappide läbimist ja isiklikku arengut.

Uurimistöö roll on anda üliõpilasele tõukeid oma valdkonnas edasiliikumiseks ja arenemiseks (Krabi & Laherand, 2010; Sikk, 2004). Üliõpilane peab teadvustama, et uurimistöö koostab ta enda jaoks ning see võimaldab isikliku arengu kasvu. Uurimistöö koostamise ajal kasvab uurija enesejuhitavus ja selle läbi kasvab ka teadlikkus enese arengust.

Uurimistöö koostamise käigus tuleb üliõpilasel omandada oskused ja esimesed kogemused teaduslikuks uurimistööks ning uurimistöö tulemuste korrektseks vormistamiseks. Siia alla kuuluvad oskused, kuidas formuleerida ja piiritleda uurimisprobleemi, püstitada selge uurimiseesmärk ning sellest tulenevad uurimisülesanded, valida nende täitmiseks sobiv uurimismetoodika ja empiiriline materjal, töötada teemakohase erialakirjandusega ning leida vastuseid töös püstitatud uurimisülesannetele, analüüsida ja üldistada uurimistulemusi (Sikk, 2004).

Üldjuhul on uurimistöö empiiriline uurimus, milles võib kasutada nii kvantitatiivseid kui kvalitatiivseid meetodeid (Tallinna Ülikooli Sotsiaaltöö Instituut, 2009). Kvantitatiivne uurimismeetod tähendab, et tulemused saadakse mõõtmiste teel ja statistika põhjal ning esitatakse arvkuju (Karu, 2011). Kvalitatiivne uurimismeetod kujutab endast nähtuste kirjeldamist, mõistmist, tõlgendamist ja teooria arendamist (Karu, 2011; Sepp, 2011).

Uurimistöö liike on aga veel ja nende liigitus on erinev. Järgnevalt toob autor välja erinevate uurimuste liigituse võttes aluseks kasvatusteaduste uurimistööd.

Kasvatusteaduslikes uurimustes jaotatakse uurimistööd nende iseloomu järgi. Nendeks on:

- Teoreetilised uurimused – eesmärk on olemasolevate uuringute alusel välja töötada uudne lähenemine uurimisprobleemile, kriitiliselt analüüsida erinevaid teooriaid ja ühe eeliseid võrreldes teistega. On oluline, et töö autor tooks selgesti välja, milles seisneb temapoolne originaalne panus uute teadmiste otsingul, kasutamisel, süstematiseerimisel ja hindamisel (Orn & Pandis, 2004).
- Empiirilised uurimused – ülesandeks on kirjeldada (kasvatustegelikkuse, selle nähtuste ja selles toimuva fikseerimine); seletada (põhjuslike seoste tuvastamine ja avamine, nende

täheenduse ja toimetemehhanismide äraseletamine); mõista ja tõlgendada; prognoosida (millegi kulgemise suuna ja viisi ettenägemine) (samam).

- Arendusuurimused- tegelevad erinevate eluvaldkondade praktiliste probleemide lahendamisega, nende tulemuseks on uurimistöö põhinev praktiline lahendus. Arendusuuring lähtub mingist vastuolust, vajakajäämisest või uuest ideest, vajaduses kasvatustegelikkuses midagi muuta või parandada (Krahi & Laherand, 2010).

Et mõista nende uurimuste omapära, toob autor välja põhilised erisused (võrdluse). Teoreetilised ja empiirilised uurimused annavad esilekerkinud kasvatusteaduslike probleemide lahendamise näol uue teadmise, arendusuurimused aga praktiliste probleemide lahendused, mis on ka uus teadmine (Orn & Pandis, 2004). Kuigi ülikooli kontekstis kasutatakse sageli empiirilisi uurimusi, siis üha enam on tõusnud ka arendusuurimuste osatähtsus. Põhjuseks, miks arendusuurimusi ei kasutata nii sageli kui empiirilisi, on see, et arendusuurimused on väga mahukad ja nõuavad palju rohkem aega.

Uurimistöö koostamisel tuleb lähtuda kindlatest etappidest. Uurija peab oskama olla kogu uurimistöö protsessi käigus kriitiline. Iga töö etapp seab uurijale teatavad nõudmised või ootused, mille all mõistetakse selle töös näiteks oskusi leida teemakohast kirjandust, planeerida oma aega, analüüsida ja tõlgendada allikaid, luua seoseid, teha iseseisvalt tööd jne.

Kasvatusteadslikes uurimistöödes eristatakse järgmisi etappe: teema valik, töö kirjandusega, probleemipüstitus, hüpoteeside seadmine, uurimisstrateegia ja meetodi valik, valimi moodustamine, andmekogumine, andmetöötlus, tulemuste esitamine, arutelu (Krahi & Laherand, 2010). Järgnevalt annab autor ülevaate uurimistöö etappidest.

Uurimisteema valikul tuleks lähtuda teema aktuaalsusest, käimasolevatest projektidest, kirjanduse ja allikmaterjalide kättesaadavusest, isiklikust huvist ja juhendamise võimalikkusest (Orn & Pandis, 2004). Igasuguse uurimuse keskseteks küsimusteks on:

- 1) mida uuritakse, mis on uurimuse probleem?
- 2) kuidas probleemi uuritakse ja lahendatakse, missugused on uurimismeetodid?
- 3) missugused on uurimistulemused või probleemi lahendused?
- 4) mida saab nendest tulemustest järeldada, missugune on tulemuste teoreetiline ja praktiline tähendus? (samam)

Üliõpilane peaks lähtuma nendest küsimustest kogu uurimisprotsessi vältel. Need aitavad protsessi tulemuslikumalt juhtida ja oma tegevust paremini kavandada. Vahel võib juhtuda, et jättes mõne olulise küsimuse tähelepanuta, kaldub töö fookusest kõrvale. See omakorda põhjustab olukorra, et koostatud töö on pealiskaudne või ei ole konkreetse teema kontekstis selgesti mõistetav.

Veel on üliõpilase jaoks oluline mõista ja ennast kurssi viia vastava teema kirjandusega. Teooriaosa koostades tuleb erinevaid seisukohti nii analüüsida kui sünteesida, omal kohal on ka vastandlike seisukohtade kõrvutamine ning nendega argumenteerimine erinevatele allikatele toetudes. Teooriaosa on põhjenduseks ja õigustuseks, miks uuritakse just seda ilmingut ning püstitatakse just selline probleem, samuti toestab see autori lähenemist omaenese uuritavale objektile (Krabi & Laherand, 2010). Selles etapis on üliõpilase jaoks tähtis mõista loetut ja seostada seda teooriaga. Üliõpilane peab suutma kirja panna oma mõttekäigud ning argumenteerima. Kirjandusega töö nõuab aega ja sügavuti minemist.

Uurimistöö koostamisel mängib olulist rolli uurimuse probleem ehk vastuolu, mis on teadusliku uurimise objektiks (Vooglaid 2006). Probleemi kujunemiseks on vaja vähemalt kolme eeldust: teadmist tegeliku olukorra, olude ja/või situatsiooni kohta, kujutlust vajaliku olukorra kohta ja aktiivset suhtumist tegeliku ja vajaliku võrdlemisel tuvastatud vastuolusse (Vooglaid, 2006). Probleemiseade kujuneb püstitamise käigus, milles saab eristada probleemi formuleerimist, ülesehitamist, põhjendamist, tähistamist ja hindamist (Orn & Pandis, 2004). Allpool toodud joonis (Joonis 1) annab igast aspektist detailsema ülevaate.

Joonis 1. Probleemiseade kujunemise etapid (Orn & Pandis, 2004)

Probleem on uurimuses keskne mõtteline konstrukt, mis määrab töö eesmärgi, aine, ülesanded, meetodid jms (Orn & Pandis, 2004) ning käesolevas töös on see esile tõstetud just seetõttu, et see on kogu uurimistöös uurijale keskseks lähtekohaks.

Järgmiseks sammuks uurijale on hüpoteeside püstitamine. See on vajalik juhul, kui empiirilises uurimuses tahetakse midagi seletada või võrrelda ning kui selleks kasutatakse kvantitatiivseid meetodeid (Krabi & Laherand, 2010).

Uurimismeetod tähendab nii andmete kogumise, analüüsimise kui ka tõlgendamise viise ja võtteid. Uurimistöö kavandamisel tuleks endale selgeks teha, mil viisil on võimalik püstitatud probleeme uurida ja kuidas uurimistulemusi analüüsida (Krabi & Laherand, 2010). Selleks tuleb uurijal leida enda tööst lähtuvalt vajalik meetod. Üliõpilane peab mõistma oma tööd ning selle läbi koostama oma uurimistrateegia. See etapp on eriti oluline, kuna tulemusteni jõudmiseks tuleb leida vajalik meetod.

Valimi moodustamine on samuti aeganõudev ja osati pannakse paika juba alguses, keda tahetakse uurida ja miks. Uurijal tuleb selgeks teha on valim juba töö alguses, et saaks leida vajalikke materjale ning koostada edasitulevat tööd. See on oluline just seetõttu, et valimist sõltub suuresti töö tulemusteni jõudmine.

Andmetekogumine sõltub uurija valitud meetodist ja valimist. Selle eesmärgiks on saada valimilt vajalikku ja piisavat materjali, et neid hiljem oma töö valguses analüüsida. Andmeteanalüüs ja andmetetöötlus on etapp, mis nõuab uurijalt kriitilist meelt ja teadmisi. Andmeanalüüsi eesmärgiks on kas kinnitada või ümberlükata püstitatud hüpotees või (kvalitatiivse uuringu puhul) anda teaduslikult põhjendatud vastus töö eesmärgile (Krabi & Laherand, 2010).

Tulemuste esitamise ja arutelu etapis peab uurija suutma enda leitud tulemusi mõtestada ning näidata nende olulisust suuremas mõõtkavas (Krabi & Laherand, 2010). Üliõpilane peab suutma oma tulemusi seostada eelneva teooriaga ning esile tuua ka uusi tulemusi. Samuti on oluline, et tuuakse välja vaid oma tööst lähtuvalt vajalikud tulemused. Arutelus tuuakse välja kõige olulisemad seisukohad.

Õppimine kui enesearenguline protsess

Uurimistöö koostamine on pidev õppimisprotsess. Õppimisprotsessi all mõistetakse teekonda, kus uurija peab annast pidevalt ületama ja hakkama saama raskustega, mis töö koostamisel ette tulevad. Õppimine on pidev enesearendamise protsess, mis uurimistöö kontekstis on vastastikuses sõltuvuses uurija tegevusega.

Isiksuse aktiivsus enda arendamisel tähendab õppija muutumist tegutsevast inimesest uurivaks ja tähelepanekuid tegevaks ning intuiitivsest tajujast arusaajaks ja analüüsijaks (Indre & Karu 1997, 215). Õppimine tähendab avatust, suhtlemist iseendaga ja teiste inimestega, aga ka tekstidega (Jõgi & Krabi, 2011). Oluline on, et uurija oskaks leida teemakohaseid materjale, nendega töötada ja neid analüüsida.

Ehkki kõrgkooli tullakse reeglina sooviga omandada kindel eriala, on kõrgharidusel rida teisi eesmärke (Beljajev & Vanari, 2005). Õppekavadesse on sisse toodud üliõpilastöid, mis aitavad toetada üliõpilase enesearengut. Kõrgkoolis õppides peaks lisaks erialase kompetentsuse saavutamisele tõusma ka õppija metoodiline, sotsiaalne ja refleksiivne kompetentsus (Erault, 1994, viidanud Beljajev & Vanari, 2005). Erialane kompetentsus tagab vajalike teadmiste, oskuste ja vilumuste omandamist, eeldades laiu, struktureeritud kutsealaseid teadmisi. Metoodiline kompetentsus kujundab oskuse infot töödelda, oma tööd planeerida ja kontrollida. Sotsiaalne kompetentsus tagab inimese suhtlemisvalmiduse ja oskuse, sotsiaalse kohanemis- ja koostöövõime. Refleksiivne kompetentsus tagab inimese valmisoleku toime tulla uute kogemustega ja samuti tagab nende mõtestamise oskuse (Beljajev & Vanari, 2005).

Joonisel (Joonis 2) on välja toodud käesolevast tööst lähtudes üliõpilase rollid, peatükis eelnevalt avatud pädevused ja see kajastab üliõpilase enesearengut uurimisprotsessis. Mudelis on välja toodud olulisemad rollid uurimisprotsessis, kuid vastavaid rolle ja pädevusi on rohkemgi veel.

Joonis 2. Eneseareng uurimisprotsessis, üliõpilase rollid ja võimalikud pädevused.

Meetod ja valim

Andmeid koguti poolstruktureeritud intervjuude kaudu. Poolstruktureeritud intervjuu võimaldab saada laialdasemaid tulemusi ning küsitletav saab intervjuu kulgu ise juhtida. Intervjueeritavatel on võimalus paremini orienteeruda ning avatud vestlus võimaldab mugavamat õhkkonda. Intervjuu eesmärgiks oli vastajatelt saada teada, kuidas nad ennast uurimisprotsessis tundsid ja kuidas mõjutas töö nende enesearengut.

Valimisse kuulusid andragoogika õppekava vilistlased. Oluline oli, et üliõpilased on selle eriala juba lõpetanud. See tähendab, et nad on uurimistööd koostanud ja mõistavad oma arengut paremini. Intervjueeritavaid oli kokku neli, nendest kaks olid lõpetanud bakalaauruseõppe ning kaks magistriõppe andragoogika erialal. Valikus olid nii bakalaauruse ja magistri üliõpilased mõlemad, et saada võimalikult erinevaid tulemusi. Intervjueeritavad on anonüümsuse säilitamiseks nimetatud tähtedega A, B, C, D.

Empiiriliste andmete analüüsimiseks kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Kvalitatiivne sisuanalüüs annab ülevaate tekstist kui tervikust ning võimaldab kodeerida latentset sisu, tõenäolist lugejapoolset vastuvõttu ning eeldatavat mõju auditooriumile (Kalmus, 2007, viidanud Rits, 2009). Andmeid analüüsiti tulemusi kodeerides ning seeläbi kerkisid intervjuudest esile erinevad kategooriad. Tulemusi esitatakse kategooriate alusel.

Tulemused

Tulemusi esitatakse kolme suurema kategooria alusel, millel on omakorda alakategooriad. Kategooriad tekkisid empiirilistest tulemustest lähtuvalt.

Uurimistöö protsess

Intervjuudest selgus, et üliõpilased näevad oma arengut läbi uurimistöö koostamise. Intervjueeritavad analüüsisid protsessi kui tervikut. Need intervjueeritavad, kes olid lõpetanud ka magistri, tunnetasid enesearengut sügavamalt. Bakalauruse lõpetanud nägid küll oma arengus muutusi, kuid mitte nii sügavuti kui magistriõppe üliõpilased.

Aeg

Intervjueeritavad tõid välja, et uurimistöö protsess on väga pikk ja aeganõudev ning see nõuab palju eneseületust. Uurimuse protsessi käigus toimub õppijas väga palju erinevaid muutusi. Leiti, et aeg aitab mõista oma tegevust ja analüüsida oma tööd ja arengut.

See oli pikk protsess, sest alustasime kevadel ja lõpetasime järgmisel jaanuaril, kuid see oli arendav. (Intervjueeritav C)

Märkan, et see loome protsess ongi selline tsükkel. Et kui nüüd olen selle kohta rohkem lugenud ja näen seda teistmoodi. Nüüd ma saan aru, et see on loomulik, et ongi sellist rasket aega, siis on sellist selginemist, kõik see ongi selle protsessi osa. (Intervjueeritav A)

Üks intervjueeritavatest tõi välja, et aeg aitab seostada ka erinevaid valdkondi.

Ainete, probleemide, valdkondade vahel üldse, siis hakkad sa mõtlema süsteemsemalt ja laiemalt. Et ma mõtlen, et siis kui mina tegin sellist tööd nagu teie praegu teete, siis minul oligi selline teema

kus oli vaja panna natuke psühholoogiat kokku, andragoogikat ja mis iganes teisi veel. (Intervjueeritav B)

Teema valik

Intervjuudest toodi esile, et teema valik mängib samuti suurt rolli uurimistöö protsessis. Kui teema on õieti valitud, siis sujub töö ladusamalt. Kui üliõpilane on leidnud teema, mis teda väga huvitab, siis eneseareng muutub teadlikumaks.

Alguses oli tohutu segadus, sest sa ei saa aru, mis su teema täpselt on, teema vahetub kümme korda või siis pole probleemi või on liiga palju probleeme. (Intervjueeritav B)

Mul oli ääretult halb teema. Ma küll hakkasin teemat hoomama aga ei saanud 100 % sellest aru. Oleks ma valinud mõistlikuma teema...teema valikust sõltub väga palju. (Intervjueeritav D)

Alguses oli mul väga raske leida teemat. Kõik rääkisid, et tuleb leida teema mis justkui põleb sinus. Ma tundsin, et mul nagu ei ole seda teemat, mis mind nii väga huvitaks. Lõpuks leidsin endale teema ja sain oma protsessi käima. (Intervjueeritav C)

Emotsioonid

Uurimistöö protsess on iseseisev ja pikk protsess, milles uurija tunneb väga palju erinevaid emotsioone. Kuna selles töös on palju etappe ja need nõuavad üliõpilaselt mitmeid oskusi ja teadmisi, siis toodi intervjuudest välja, et intervjueeritavad kogesid vastakaid tundeid.

Ühelt poolt ma näen, et see oli selline emotsionaalne protsess. (Intervjueeritav B)

Oli ka üliõpilasi, kes teadvustasid, et segadus on uurimisprotsessi loomulik osa.

Nüüd ma saan aru, et see on loomulik, et ongi sellist rasket aega, siis on sellist selginemist, kõik see ongi selle protsessi osa. Kui selle sees olla, siis ma kaotan ennast emotsionaalselt nagu ära, upud nagu sinna. Et kui suuta tulla nendest tunnetest välja, siis on palju lihtsam. (Intervjueeritav A)

Ma sain näiteks sellest aru, et segadus on sõber. Et tuleb saada hakkama tundmatuse ja määramatusega. Et ma hakkasin seda mingil hetkel taluma, teadsin et see tuleb ja läheb. See oli hästi põnev. Teiseks taasavastasin, et mulle tohutult meeldib asjadesse süveneda. Et tundide kaupa midagi mõelda ja teha. (Intervjueeritav C)

Grupi toetus

Uurimistöö on iseseisev töö, kus üliõpilased näevad, kui oluline roll on grupil. Grupi toetus oli mõnel juhul see, mis aitas uurijal oma tööga edasi liikuda.

Meil oli hästi kokkuhoidev grupp, toetasime üksteist palju. Tegime palju koos, saime kokku ja kirjutasime näiteks. (Intervjueeritav C)

Meil oli väga kokkuhoidev grupp ja kui olid madalseisus, siis aitas teistega koostöötamine. (Intervjueeritav B)

Samas tõi üks üliõpilane välja aspekti, et õppejõud ei saagi neid täpselt suunata ning seega ongi oluline aeg ajalt toetuda oma grupile, kes teevad kogu protsessi samamoodi läbi.

Et kui sul ei ole seda tuge, just grupi näol (õppejõudude tugi ei loe, sest nad ei saa olla juhendajad, sest nad ei ole ühegi selle ala eksperdid, mida me uurime.) Et kui sul ei ole seda kaasõppijate tuge, siis see võib mõjuda, kas nii, et sa ei lõpeta seda kooli ära või sa hakkad aru saama oma piiridest. (Intervjueeritav D)

Rollid uurimistöö koostamisel

Intervjueeritavad tõid välja väga palju erinevaid rolle, mida nad kogesid uurimistöö käigus. Autor on neist koostanud mudeli, millest selgub, et mõned neist ühtivad omavahel, aga on veel teisigi rolle, mida teadvustati erinevalt.

Joonis 3. Rollid uurimistöös.

Eneseareng

Uurimistöö koostamine on iseseisev protsess ning selle käigus kasvab uurija eneseareng. Õppijad nägid oma enesearengus väga erinevaid muutusi. Nendest kombineerituna tuuakse välja järgmised.

Ühelt poolt ma arvan, et ta mõjutab väga erinevaid oskuseid. Esiteks selline väga primitiimne on andmete läbitöötamine, otsimine, raamatute läbitöötamine, andmebaaside tundmaõppimine. (Intervjueeritav B)

Ma tunnen, et selliste süsteemsete tervikute loomine, et seda oskust ei olekski mujalt nagu saanud. (Intervjueeritav A)

Intervjueeritavatest kaks mainisid, et see andis teatava iseseisvuse ja kindlustunde. Nad märkasid, et see töö annab neile teatava eelise edasites õpingutes.

See andis mulle kindluse. Me olime kahtlevad, kas tahame edasi minna magistrisse, et äkki seal hakkab kõik algusest. Aga praegu näen, et see andis mulle eelised. (Intervjueeritav C)

Veel üheks märksõnaks toon iseseisvuse, see annab praegu suurema eelise. Kui teed seda tööd ikka üksi, siis tunned ennast nüüd mugavamalt. Praegu saan ka aru, mis on oluline, kui loen mingeid tekste. Eristan kohe, mis on oluline ja mis ei ole. (Intervjueeritav B)

Arutelu

Üliõpilaste arusaamad sellest, kuidas uurimistöö nende enesearengut mõjutab, on isiksuseti erinev. Erinevusena võib välja tuua üliõpilaste haridustaseme. Bakalauruse lõpetanud üliõpilased meenutasid oma uurimistöö protsessi väga värskest ning ei osanud veel sügavuti minna. Magistri lõpetanud teadvustasid oma arengut ja nägid uurimistöö koostamist juba kõrvaltvaatajana. Kõik intervjuudes osalenutest teadvustasid oma arengut. Magistri lõpetanud suutsid minna rohkem sügavuti ja tunnetasid saadud oskuseid ka edasistes õpingutes.

Üheks uurimistöö eesmärgiks on läbida teekond iseseisvalt ja jõuda tulemusteni. Üliõpilased mõistsid, et lõpptulemusteni jõudmine oli pikk protsess, mis nõudis neilt teatavaid oskuseid ja teadmisi. Üks osalejatest arvas, et tema arusaamist teemast ja uurimise tulemusi mõjutas teema valik.

Aja aspekt osutus väga oluliseks, kuna uurimistööd tehakse pikaajaliselt. Osa üliõpilasi mainis, et aeg oli piisav, nägemaks oma arengut ning reflekteerida, mida uurimuse koostamine neile andis. Teised aga leidsid, et selle töö tegid nad lühema ajaga.

Erinevates uurimistöö etappides tuleb uurijal silmitsi seista mitmete probleemidega. Kasvatusteaduslikes uurimistöödes eristatakse järgmisi etappe: teema valik, töö kirjandusega, probleemipüstitus, hüpoteeside seadmine, uurimisstrateegia ja meetodi valik, valimi moodustamine, andmekogumine, andmetöötlus, tulemuste esitamine ja arutelu (Krabi & Laherand, 2010). Eelmainitud etappides seati uurijale nõuded nagu näiteks otsida vajalikku materjali, materjaliga töötada, olla kriitiline ja teha iseseisvalt tööd. Need oskused kõlasid läbi ka tulemustest. Kriitilisust mainis neljast inimesest vaid kaks. Üliõpilane leidis, et kriitilisus aitas tal oma tööga edasi minna ning praegugi on abiks tehtavatel töödel.

Isiksuse aktiivsus enda arendamisel tähendab õppija muutumist tegutsevast inimesest uurivaks ja tähelepanekuid tegevaks ning intuiitivsest tajujast arusaajaks ja analüüsijaks (Indre & Karu 1997, 215). Intervjuu tulemustest selgus, et kõik üliõpilased nägid oma arengu muutumist. Üliõpilased teadvustasid, et uurimistöö koostamine toetas nende arengut mitmel viisil. Enamus valimist mainis, et suudavad praegu paremini analüüsida oma töid ja iseennast. See, et arengut teadvustati, tähendab, et üliõpilased mõtestasid oma tegevust ja olid ennastjuhtivad.

Ehkki kõrgkooli tullakse reeglina sooviga omandada kindel eriala, on kõrgharidusel rida teisigi eesmärgi (Beljajev & Vanari, 2005). Kõrgkoolis õppides peaks lisaks erialase kompetentsuse saavutamisele tõusma ka õppija metoodiline, sotsiaalne ja refleksiivne kompetentsus (Erault,

1994, viidanud Beljajev & Vanari, 2005). Üliõpilased mõistsid, et nende areng ei toimunud ainult koolis, vaid ka sotsiaalses elus. Kaks üliõpilast mainisid, et uurimistööd tehes suhtlesid nad väga palju oma grupiga ning see aitas luua paremaid suhteid ja andis motivatsiooni edasi liikuda.

Teoorias kajastatud rollide mudelist lähtudes saab vasteid leida ka tulemustest. Lisaks rollidele nagu uurija, seostaja, analüüsija tõsteti esile küsitlejat, loojat, kriitilist mõtlejat ja tagasiside andjat/saajat. See roll, milles üliõpilane konkreetsetes etapis oli, muutis tema töö protsessi tulemuslikumaks.

Veel nähti muutusi eraelus, nii edasistes õpingutes kui ka töökeskkonnas. Üliõpilased teadvustasid, et nende silmaring laieneb ning praegu suudetakse oma tegevusi planeerida ja mõtestada. Üks intervjuueeritavatest arvas, et uurimistöö koostamine on ülikooli üks väga oluline osa ning seda ei tohiks kindlasti just arengu seisukohalt välja võtta. Lisaks mainisid kõik valimisse kuulunud üliõpilased, et just iseseisvus on oluline, sest see toetab oma õpingute juhtimist, tulevasi õpinguid ning eelseisvaid ülesandeid.

Kokkuvõte

Uurimistöö koostamine kui protsess toetab üliõpilase enesearengut. See pikaajaline periood võimaldab indiviidil ennast tulemuslikumalt analüüsida ja oma arengust põhjalikumalt ülevaadet saada. Haridustasemest lähtuvalt teadvustatakse oma arengut erinevalt. Magistriõppe lõpetanud teadvustavad oma oskusi ja teadmisi sügavamalt kui bakalaauruseõppe lõpetanud.

Konkreetsetes rollis olles tunnetab üliõpilane oma arengut rolli iseärasustest lähtudes. Igal rollil on teatud iseloomujooned, mis omakorda mõjutavad üliõpilase toimimist uurimistöö erinevates etappides. Rolli mõistmine aitab alateadlikult aru saada rolli seatud ootustest ja nõudmistest.

Üliõpilane tunnetab uurimistöö koostamise käigus iseseisvust ja kindlustunnet, mis võimaldavad tal edasistes õpingutes ja sotsiaalses elus paremini toime tulla. Uurimistöö koostamine ja seeläbi enesearengu kasv loob uurimistegevusest tervikpildi.

Allikad

Beljajev, R., Vanari, K. (2005). *Õppimine ja õppimisoskuste arendamine täiskasvanuna*. [Õppematerjal]. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Jõgi, L., Krabi, K. (2011). *Raamat õppimisest. Õppides täiskasvanuks – õppimine erinevates perspektiivides*. Rmt. Tallinn: Tallinna Ülikooli Andragoogika osakond.

Karu, K. (2011). *Enesekontrolli küsimused. Uurimistöö koostamise lähtekohad*. [Loengumaterjal]. [2011, detsember 11].

Krabi, K., Laherand, M-L. (2010). *Üliõpilastööde juhend*. Tallinn: Tallinna Ülikool.

Orn, J., Pandis, M. (2004). *Materjale üliõpilaste kasvatusteaduslike tööde koostamiseks, vormistamiseks ja kaitsmiseks*. Tallinn: Tallinna Ülikool.

Rits, M. (2009). *Nord Streami torujuhtme representatsioon Eesti päevalehtedes 2007. ja 2008. aastal*. Tartu: Tartu Ülikool.

Sepp, A. (2011). *Uurimistöö metoodika*. [2011, detsember 11].

<http://tinyurl.com/d5cnogp>

Sikk, J. (2004). *Üliõpilaste uurimistööd. Metoodiline juhend*. Rmt. Tartu: Tartu Ülikool.

Tallinna Ülikooli Sotsiaaltöö Instituut. (2009). *Üliõpilastööde koostamise juhend. Sotsiaaltöö Instituudi üliõpilastele*. Tallinn: Tallinna Ülikool.

Vooglaid, Ü. (2006). *Teadus ja teaduslik uuring. Uuringu eeldused ja tulemused. Uurimistulemuse kasutamine innovaatilistes protsessides*. [Esitlus].

ARTIKLID 2011

ARTIKLID 2012

ARTIKLID 2013

ARTIKLID 2014

ARTIKLID 2015

ARTIKLID 2016

ARTIKLID 2017

ARTIKLID 2018

ARTIKLID 2019

ARTIKLID 2020

ARTIKLID 2021

ARTIKLID 2022

ARTIKLID 2023

Otsi

Privaatsusreeglid

© 2025 Tallinna Ülikool | Haridusteaduste instituut | Andragoogika | CC BY-NC-ND 4.0